Број 227 У Новом Саду у уторак 14 октобра 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан данкуте, а недељом недељом и данима иза недеље и празника једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Појединим јутарњим бројевима стаје 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 2?

Појединим јутарњим бројевима стаје 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново!

(Писмо уредништву „Заставе“.)

VII.

Нас кад баце на главу, ми и паднемо на главу. И још увек кажемо попу поп а бобу боб. И кад нам ко каже брате, ми се топимо од сласти а не обазремо се, с чиме да га ударимо. И кад хоћемо некога да ударимо, ми још увек тражимо батину Говоримо тако, да нас и оно мало деце може разумети. Изнесемо пред сваким душу на тањиру, да је може сваки и голом руком обледити. Забрављамо само новац свој и прње своје, а не забрављамо душу своју и мисли своје.

А сада је видите време, да се и ми прости нечему научимо. Сад је време да се и ми већ једаред и препредемо тако препредени постанемо финији и — препреденији. Зато браћо читајте новине и поучите се из њих. Читајте дан ноћ. Јер се овако време неће моћи скоро вратити.

Данас су се већ и посланици професнили Н пр посланици аустријског сабора. Пре су кидали парчад са својих скамија, па су се бацали један на другог. И чим су то радили, одмах су писале новине како су се завалили и побили као у кочми Данас тога нема више. Данас напуне џепове комадима шећера, па с тим ударају један другог по глави. А како то лепо звучи кад се каже: Посланици су један на другог бацали шећером. Дође ти на памет време, кад смо се момчили, па се бацали на девојке — бомбонима. А у ствари они у сабору само што не избију један другом шећером око. Носити у сабор камење нит је дозвољено нит је лепо. Али напунити џепове грумењем шећера то је друга ствар. Шећер и није оружје за нападај, него је то нешто чиме сладимо живот свој.

Дакле треба да увидимо једаред и ми прости, да је дошло време кад се разбијају главе — шећером, и кад онога, кога хоћемо да удавимо, називамо пријатељем својим. Сад је време да се поучимо како то иде. А то најбоље можемо кад читамо новине.

Кад смо не давно анектирали Босну и Херцеговину, изјавили смо, да излазимо с војском из новопазарског санџака, и остављамо га Турској. У почетку су се чак и полузваничне новине — избрбљале. Писале су: Аратос новопазарског санџака То је за нас клопка, управ мишоловка Време је било да изађемо одande с читавом кожом. То нас је само коштало новаца, а користи нисмо имали никакве.

Како би лепо било да се неки наши политичари нису тако избрбљали. Јер кад је Турска почела да се мршти због Босне и Херцеговине онда су дошле наше праве дипломате и рекли су јој: „Ама за бога пријатељу драги, зар не видиш да смо из вукли нашу војску из твог новопазарског санџака Зар теба то није доста да видиш чисто срце наше?! И зар није право да нам због тога захвалиш?!

Видите ли како то лепо изгледа. Зар не би боље било да се они први нису избрбљали. То нам је много шкодило. Јер замислите сад је дошла Турска па каже: Хвалите се што сте изашли из новопазарског-санџака. Знате ли како то изгледа? Ви сте дошли да поправите станье у неким мојим крајевима. То је исто тако, као да сам вам дао у Берлину да ми поправите гуњ и димлије. А ви ми данас вратите (новопазарски санџак), димлије, јер су вам тесне, а гуњ (Босну и Херцеговину) сте задржали А долазите и велите: Казуј бре хвала, што смо ти задржали само гуњ, а нисмо задржали и димлије.

Турска се дакле није погодила у тој ствари. И знате шта сад кажу неке наше дипломате у Бечу?! Плачу за краљем Петром. Плачу и кажу: Сиромах наш пријатељ. Мораћемо да умаширамо у Београд и у Србију, па да га бранимо.

Ви може бити не разумете ово, ал зато вам и кажем: Читајте и научите. Јер није само да кажу, него и тумаче.

А тумаче овако: Енглеска је уабунила Турску, и зато Турска није пристала да се погоди, аустро угарском. Ви би сад са вашом простом памећу казали: — Удри по Енглеској која подбада ил удри по Турској која је слуша Ел ал не иде та чизма на дипломатску ногу.

Дипломатска чизма светли овако: дакле Енглеска подбола Турску да не пристане. А кад Турска не пристаје, то ће у Србији изазвати ново огорчење и галаму против Аустро Угарске. Аустро-Угарска ће тражити од краља Петра, да стиша у Србији галаму. Краљ Петар који је иначе добар човек и при пријатељ Аустро Угарске, биће вољан да то учини, али неће смети, јер би могао при томе изгубити главу. И како сме Аустро-Угарска допустити, да њен пријатељ краљ Петар страдава. Мора дакле упасти у Београд и у Србију да брани свог пријатеља. . .

Видите ли шта је то дипломација?! И шта нам треба радити због тога што је краљ Петар наш пријатељ. А шта мислите: Шта би требало радити да је тек наш непријатељ?!

Данас се као што видите захтева ново знање и нова наука. Зато читајте новине. Читајте и поучавајте се и профињујте се, и препредајте се, јер је данас ново време нови разговори.

Бедно српско самосталство.

После конференције средишног одбора хрватско српске коалиције сви хрватски листови, некоји сасвим отворено, некоји мало завијено, пишу, да је хрватско-српска коалиција одлучно заузела становиште, да се Босна и Херцеговина присаје дини Хрватској и Славонији. Они, што то пишу завијено, присни су пријатељи самосталског „Србобрана“, те чине тек из привреньа према своме пријатељу и брату. А тај пријатељ и брат“, самосталски „Србобран“ није им данас само пријатељ и брат, него је прави правцати Хрват, борац за Старчевићеву Велику Хрватску.

То је данас већ свакоме јасно. Ако има још окатих слепаца, који то не верују, ево нека читају, шта кажу њихови присни пријатељи и браћа рођена — Хрвати.

„Хрватска“, главни лист хрватске странке права, која је најснажнија странка у хрватско-српској коалицији и води у њој главну реч, прештампава без велике опаске из „Хрв. Круне“, такође правашког листа ово: У Босни и Херцеговини било је до сада до анексије, борбе међу тамошњим становништвом у главном ради неизвесности државо-правног положаја тих земаља. Хрвати су се борили за начело хрватског државног права и за суверенска права аустроугарског монарха, јер је краљ хрватски; победи ли то начело, за које су се борили босанско херцеговачки Хрвати, обезбеђен је народни опстанак; у противном случају су босански Хрвати пропали. Православни (Нема ни имена: Срби. Оп. ур. „Заст.“) уложили су опет са своје стране све силе у борбу за уједињење Српства. Као што ми сматрамо ове земље хрватским, тако их они сматрају српским. Данас је нестало повода тој борби „Државноправни положај је коначно бар у толико уређен, отпадају као беспредметне оне тежње, ради којих су наша православна (а не српска. Оп. ур. „Заст.“) браћа водили борбу. Ваљда се нећемо наћи сложни у свим пољима и у свим питањима, али то стоји да се борба у досадашњем облику више водити неће“.

Дакле, отпада досадања борба у Босни и Херцеговини, јер су анексијом победили Хрвати и сада треба да се с њима сложе „православна“ им браћа. Тако ето пишу пријатељи и браћа самосталска; избегавају, да спомену и име Србин, јер смо забога један народ, па што два имена. Доста је једно, и то: Хрвати А ми Срби, ми смо само „православни,“ разуме се Хрвати.

Самосталци још и данас у политици иду с њима раме уз раме, дакле слажу се у свему.

Ну још један пример Сарајевски „Хрватски Дневник“ има чланак: „Сви за сједињење“ У њему реч по реч каже: „Хрватско-српска коалиција изјавила се за сједињење Босне с Хрватском. („Србобране,“ је ли тако?) Ово темељно начело хрватског државног права усвојиле су ето и оне странке, које су се тому до сада из принципа противиле, или су га из опортунитета изоставиле из свога програма“ (Што значи из рачуна У истину су и до сада били за то, но из својих рачуна лагали су пред народом. Оп. ур „Заст.“) Па даље каже: „Све странке у Хрватској, па и оне српског имена (српска самостална странка) поставиле су се на становиште, што га је заступао покојни Старчевић.“

Је ли вам доста? Доста и премного, да се види, колико се срозала српска самостална странка, колико су бедни, јадни самосталци, који се још увек дрско називају српским.

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска.

Повратак Вукотићев у Црну Гору.

Како јављају из Београда, нарочити изасланик кнеза Николе бригадир генерал Вукотић отпутовао је јутрос кући у Црну Гору. Испраћен је сјајно, као што је и дочекан. Отпутовао је на Крагујевац, па ће преко Арнаутлука, преко новопазарског санџака у Црну Гору. Није хтео поново преко Земуна и Загреба, на Реку и отуд морем. У почаст поласка Вукотићева био је у српском двору свечан обед Краљ Петар казао је ову здравицу: Господине изасланче! Дошавши у нашу средину као изасланик Његовог кр Височанства, кнеза витешке Црне Горе, Ви сте се могли одмах уверити, да нису само владалачке куће Петровића и Карађорђевића везане родбинском везом, него да је чврста братска веза здружује и народе Црне Горе и Србије, а с њима и све српско племе. Та једнодушна осећања српског племена чине нашу снагу и охрабрују нас, да опасностима мушки погледамо у очи. Мени је драго утврдити, да Ваш задатак у овом тренутку сведочи, да владар Црне Горе јасно и правилно види шта му је дужност. Молим Вас обрадујте га извешћем и уверењем, да и ја и моји Србијанци тако исто видимо и разумемо своје дужности, и да је између сестринских земаља утврђена потпуна сагласност, за одлучну одбрану и заштиту српских ин

тереса. Подижем ову чашу у здравље Његовог кр. Височанства кнеза Црне Горе и његовог узвишеног дома, као и у славу и напредак јуначке Црне Горе. Живео кнез Никола I.

Бригадир Јанко Вукотић одговорио је овако: Ваше Величанство! Традиционалне везе које потичу још из времена, славом увјенчанога Вашег претка Кара-Ђорђа Великога и господара Црне Горе, Петра I. Светога, родбинске везе између владалачких домова Кара-Ђорђевића и Петровића, као и братске везе између једноплеменога народа у Србији и Црној Гори, пружају данас — сваком свјесном Србину — о правдану наду на спас и бољу будућност намученога српског племена. Ваше Величанство! Осјећам се пресрећан, што могу мојим извјештајем обрадовати мојега витешкога господара и његове Црногорце, да краљ Србије и његови храбри Србијанци потпуно разумију своју братску и патриотску дужност у заједничком раду за опште добро Србиново. — Желећи и Бога молећи да утврђени споразум и братска слога између Србије и Црне Горе остану стална на вјечна времена на спас и корист српских интереса, подижем ову чашу у здравље Вашег Величанства, у здравље Његовог кр. Височанства, Вашег узвишеног дома и у славу и срећу братске и јуначке краљевине Србије Живео краљ Петар I.

Збор београдских жена.

У недељу после подне одржале су београдске матере, жене и ћерке велики збор свој. Збору је том учествовало преко десет хиљада душа. После дирљивих и родољубивих говора усвојена је резолуција, којом се протестује против анексије Босне и Херцеговине. Решено је, да се писмено позову и умоле енглеске, француске, италијанске и румунске жене, да и ове подигну свој глас у корист интереса српског народа. Цео збор скупа отишао је прво пред стан сердара Вукотића и поздравио га, који је у кратком, топлом говору захвалио За тим је цео збор ишао пред енглеско, француско, талијанско и румунско посланство и оплушевљено клицао. — Збор је осим тога једнодушно решио, да не пазари ни у једној аустријској и немачкој радњи, шта више ни код оних Срба трговаца, који аустријску и немачку робу продају. Позиваће на све српске жене и девојке, да те радње избегавају.

Пут престолонаследника Ђорђа у Русију.

У политичким круговима многи говоре о ненадном путовању, српског престолонаследника Ђорђа у Русију. Као што је познато, решено је било у Београду, да иде сам Пашић у Србију, а сад иде престолонаследник Ђорђе, у пратњи Пашићевој и више државника и војних часника Србије Престолонаследник носи руском цару своједручно писмо краља Петра и Карађорђев орден у бриљантима. У Србији се многоме надају од овога пута.

Аустроугарска штампа и развој догађаја.

Већи део независне штампе угарске, па чак и она у Аустрији, пише, како положај Аустроугарске због анексије Босне и Херцеговине постаје све тежи и на жалост све усамљенији. У Енглеској виде отвореног и одлучног противника анексије, у Турској која је прекинула преговоре и са Аустроугарском и Бугарском, виде такође противника, који је још нарочито под утицајем Енглеске. У писању руске штампе и кретању руског друштва, као и вестима о паду руског министра спољних послова, виде, да ће у Русији јавно мишљење и јавни покрет, наговити и званичну Русију, да одлучније ступи на поприште против анексије, а у корист и Турске, и Србије и Црне Горе. — У Италији не гледе више са везника већ противника. Француску виде као заштитника Турске и пријатеља енглеске акције. Са повученим држањем Немачке, такође су врло незадовољни. И после свега тога криве политику аустроугарског спољног министарства, која може да доведе до заплета и судбоносних догађаја Сви су мање више разочарани у нади, да са анексијом неће ићи тако слатко. Једино се канда још највише радују у Бечу и хрватски Франковци заједно са хрватско-српском коалицијом Они виде у томе остварену Велику Хрватску! Но и ово као да ће остати само пуста нада.

Развој догађаја.

Турска као да се потпуно измирила да сачека конференцију великих сила но при свем том не стоји скрштених руку већ се јавно и нагло оружа. Изгледа да хоће, да решење те конференције дочека потпуно спремна на све.

Муслимани и хрватско-српска коалиција.

Читамо у братском муслиманском листу „Мусавату“: Могли су говорити што-год су хтели органи хрватских странака из коалиције, али ми их нисмо ни у колико разликовали од франковачких и фуртимашких рептила, јер смо знали, да они у питању припадности наше домовине сви мисле једнако. Но док смо тако судили о хрватској страни коалиције, ми смо напротив, Србе из тога савеза држали за праве и искрене пријатеље нашега народа и домовине, према којима смо и ми с наше стране гајили најлепше симпатије. Али, на жалост смо се у томе мишљењу преварили, јер видимо, да и самосталци деле једно мишљење са осталим хрватским странкама из коалиције или боље рећи, са Франковцима и фуртимашима Тако су и они с осталим хрватским странкама у коалицији, поздрављајући једнодушно највећи догађај у нашој земљи, изразили своју „патриотску“ жељу, да се наша домовина што пре припоји „мамици“. Но ми поручујемо, како њима тако и осталим хрватима у коалицији и изван ње, да ми муслимани и православни нећемо никада дозволити, да се та њихова жеља оствари Против тога чинићемо се борити најодсудније а нарочито ми муслимани, који у Хрватима не можемо гледати никада својих пријатеља.

Сеоба муслимана из Босне.

Из Мостара јављају хрватским листовима, да су глас о анексији Босне и Херцеговине немило примили тамошњи муслимани. Ипак је све мирно и очекује, шта ће решити велике силе и шта ће учинити Србија. Дојакошњу наду ондашњи муслимани, да ће и из Цариграда учинити озбиљне кораке против анексије, сасвим су изгубили. Ради тога у ондашњим круговима, па и званичним, држе, да ће неизбежно доћа до сеобе муслимана из Босне и Херцеговине Нарочито старији муслимани хоће, да се селе. Намеравају, да у бесцење продаду своје имање, те пођу преко границе. Младотурци позвали су муслимане, да се не селе са својих огњишта и можда ће их тај савет задржати од намераваног корака.

Изазивања.

Читамо у муслиманском листу „Мусавату“. Чим смо 7. о. м видили прилепљене прогласе за анексију, одмах смо се побојали, да католичка маса нахукана од фратара не пређе и сувише границе реда и закона и не почне изазивати и нападати муслимане, И заиста наша се слутња обистинила. Јер у прву недељу после прокламације о анексији водили су фратри своје жупљане у Мостар, да „славе анексију“. Кад су пролазили кроз Захум један је „барјактар“ наднео свој „барјак“ на мирно стојећег Хаџа Салихагу Двица и рекао му: „оди амо Турчине, да те прекрстим хрватским барјаком“ опсовавши му свеца У Невесињу су два финанца после седмог октобра сели на сред цесте (која води у Гацко и мимопролазећим муслиманима псовали све што је свето и говорили: нема више овде Турака ни турског Бога, овде је све католичко. Пети дан после проглашења анексије играли су на сред улице у Невесињу католици коло и певали: „неста вере што се пере, неста крста са три прста“. Кад се узме у обзир, да у Невесињу има само 15 кућа католика и да оваке безобразлуке раде, шта се може онда очекивати од њих у оним местима где су у апсолутној већини. У среду на дан прогласа анексије ишле су око 8 сати у вече муслиманске жене улицом, које су сусрели неки шокци звани Зовке Пијани или бесни враг би их знао, тек они нису хтели да прођу с миром мимо муслиманске женскиње него су почели на сва уста лајати, како се сада морају открити, јер нема више у Босни Турске него да је сада настала хрватска влада Осим свих случајева, још се чује да овде онде по који пут католик проговори: сад ће се џамије рушити, ићи ће муслиманке откривене и тако даље. Ако се ово безобразно нападању мирних људи и врђање исламских светиња почне понављати ми чинимо власт одговорном, јер да она ове случајеве строго казни, не би никоме падало на памет да их понавља.

Немачки цар погазио једну жену са аутомобилом

Немачки цар се ових дана возио аутомобилом. Кад је био на једном ћошку, наиђе на једну жена која је хтела код истог раскршћа прећи, те је прегази. Цар с принцевима који су се с њиме возили изађу из аутомобила те несретницу извуку испод точкова.

Брзојави „Застави“.

Стигли 13 октобра.

Апшења у Хрватској и Славонији.

Рајић. Апшења због неке тобоже „велико-српске пропаганде“ сад тек почињу у Хрватској и Славонији у правом јеку. Данас је онде ухапшен савесни учитељ Вук Драговић. Како се труби, очекује се загварање све интелигенције српске Деца школска навалила на жандарску касарну са погрлама и вичући: Дајте нам нашег учитеља!

Престолонаследник Ђорђе на путу.

Будимпешта. Српски престолонаследник Ђорђе на путу за Русију стигао је овамо Овде га је дочекао на станици српски конзул. Престолонаследник није силазио са железнице Одавде је брзим возом бечким отишао даље

Турска и Бугарска.

Цариград. Тврди се и неколи листови доносе услове под којима је Турска вољна да преговара са Бугарском. За трибут Румелије тражи одштету, а питање железнице да реши одбор који ће обе владе именовати.

Одговорни уредник
Константин Брадваровић.

Трговина.

Будимпешта, 26. октобра 1908. год.

(Брзојавни извештај.)

Готова роба.

Раж прве каквоће 18 к. 70 п. до 18 к. 85 п.
Раж средње каквоће 18 к. 35 п. до 18 к 60 п
Јечам за храну 15 к 40 п. до 15 к. 90 пот.
Јечам за кување пива 16 к. 40 п. до 16 к. 60 п.
Зоб прве каквоће 15 к. 80 п. до 16 к. 30 п.
Зоб средње каквоће 16 к. 60 п. до 16 к. 79 п.
Кукуруз домаћи 16 к. 80 п. до 16 к.95 п.
Жито за октобар 22 к. 70 п. до 22 к. 72 п.
Раж за октобар 1908. 23 к. 28 п. до 23 к. 30 п
Кукуруз за август 1908. 19 к. 42 п до 19 к. 44 п.

Све од 100 кила.

Календар „РАД“.

Увелико се штампа и ускоро ће изаћи календар „РАД“. У њему ће бити врло одабрана садржина и врло лепих слика. Поруџбине треба слати: Управи деоничарског друштва „Рада“ у Руми.

ТРЕБАМ ОДМА ЈЕДНОГ

пекарског момка,

који разуме добро занат. Плата је добра Ступити може одма.

Петар Милетић
1388 2—2 пекар у Белој Цркви
(Fehértemplom.)

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.